

Svenska Rättspsykiatriska Föreningen

Styrelsens verksamhetsberättelse, 12 mars 2025 – 11 mars 2026

Sammanfattning

Svenska Rättspsykiatriska Föreningens arbetsår präglades av de nya lagförslag om ändrade förutsättningar för rättspsykiatri som presenterades. Styrelsen har haft fem styrelsemöten. Antalet medlemmar ökade till 95 personer och ekonomin var fortsatt god. En lång rad förfrågningar och remisser hanterades med särskilt fokus på vårdansvarskommittén, förändrad lagföringsålder och Försäkringskassans ändrade regler kring sjukpenning för rättspsykiatriska patienter. Föreningens medlemmar har även detta år varit aktiva inom utbildningar och en rad olika aktiviteter i ämnet rättspsykiatri. Styrelsen har inte fullt ut kunnat driva de strategiska frågor inom rättspsykiatri som varit målet. Särskilt frågan om kontaktvägar till medlemmarna väntar på sin lösning. Vårt mål är dock en bättre dialog med medlemmarna så att fler kan engagera sig i föreningens arbete.

Administration

Vid årsmötet och det efterföljande styrelsemötet den 12 mars 2025 valdes och konstituerades följande styrelse:

Ordförande: Peter Andiné (kvarstår, 1 år)
Vice ordförande: Hedvig Krona (omval, 2 år)
Sekreterare: Hanna Edberg (omval, 2 år)
Kassör: Cilla Pillay (omval, 2 år)
Vetenskaplig sekreterare: Hedvig Krona (omval, 2 år)
Facklig sekreterare: Erik Dahlman (omval, 2 år)
Kriminalvårdsrepresentant: Hanna Edberg (omval, 2 år)
ST-läkarrepresentant: Sara Ahlin (nyval, 2 år)
Övrig ledamot: Kristina Sygel (omval, 2 år)
Övrig ledamot: Fredrik Åberg (kvarstår, 1 år)
Övrig ledamot: Erik Nilzén, (kvarstår, 1 år)
Övrig ledamot: Fia Klötz Logan (nyval, 2 år)

Följande valdes till revisorer (1 år): Axel Haglund och Lars-Håkan Nilsson

Följande valdes till valberedning (1 år): Anja Fernqvist och Sara Bromander

Styrelsen har haft ytterligare fyra ordinarie styrelsemöten:

1. 16 maj 2025 (2 timmar, digitalt)
2. 19 sep 2025 (2 timmar, digitalt)
3. 6 dec 2025 (2 timmar, digitalt)
4. 6 feb 2026 (2 timmar, digitalt)

Styrelsen har en stående agenda vid sina möten som sedan länge varit oförändrad. Under året arbetades agendan om för att möjliggöra mer tid vid mötena för strategiska diskussioner och remissvar.

Medlemmar

Föreningen har ökat sitt medlemsantal till 95 medlemmar. Antalet specialistläkare i rättspsykiatri var 141 (70 kvinnor och 71 män) i januari 2026. Av dessa var 88 yngre än 68 år (44 kvinnor och 44 män). Fyra nya specialistläkare tillkom under 2025. Ett drygt trettiotal läkare är antingen ST-läkare i rättspsykiatri eller väntar på att påbörja ST-utbildning.

Ekonomi

Ekonomi redovisas för perioden 1 januari till 31 december 2025. Föreningens ekonomi är i god balans. Intäkterna utgjordes av medlemsavgifter. Utgifterna utgjordes främst av inbetalningar av avgifter till Sveriges läkaresällskap och kostnader för hemsidan. Föreningens saldo uppgick till 131 106 kr den 31 december 2025.

Utbildning

1. Många av föreningens medlemmar var aktiva inom psykiatrisk och rättspsykiatrisk utbildning.
2. ST-utbildning i rättspsykiatri genomfördes vid Rättsmedicinalverket. Det är glädjande nog många psykiatriker som vill utbilda sig till rättspsykiatriker och det är kö till utredningsverksamheten vid Rättsmedicinalverket.
3. Katarina Howner anordnade kursen ”Rättspsykiatrisk utredning och vård” vid Karolinska Institutet i november 2025.
4. Cathrine Rönnbäck och Anja Fernqvist anordnade en Metiskurs i rättspsykiatri i Göteborg i februari 2026.
5. Två nationella forskarskolor, COMPFOR och SWEPROF började sin verksamhet med utbildning av doktorander i ämnen knutna till psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatri.

Remisser och förfrågningar

1. Remiss från Socialdepartementet och SLS kring Vårdansvarskommitténs betänkande Ansvar för hälso- och sjukvården: Sammanfattningsvis är grunden för remissen att partierna KD och SD önskar förstatliga sjukvården. En utredning har genomförts utifrån Tidöavtalet där förstatligande generellt sett inte rekommenderas. Undantaget är fem fokusområden där det har föreslagits ökad statlig insyn varav rättspsykiatri är ett sådant område. Ur utredningen hämtas sammanfattningsvis att ett första steg skulle vara statlig finansiering till regionerna för de patienter som vårdas inom rättspsykiatri. I andra hand önskas också statlig insyn och styrning kring hur vården ska utvecklas och kompetensen stärkas för en jämlik vård med hög kvalitet. I styrelsens dialog lyfts det att det finns ett klart behov av översyn och förbättrad kvalitet på den rättspsykiatriska vården över hela landet men en identifierad risk är att skilda huvudmän för det ekonomiska ansvaret gör att patienter riskerar pressas från regionala psykiatri till den statligt betalda rättspsykiatriska vården. Styrelsens generella hållning är att vi inte stöttar ett totalt förstatligande av den rättspsykiatriska vården, men kvalitetshöjande insatser välkomnas: SRPF besvarade remissen.
2. Förfrågan från flera parter, inklusive SKR, kring nya regler om sjukpenning från Försäkringskassan: Bakgrunden är att Försäkringskassan omtolkat sina regelverk och inte längre bedömer rättspsykiatriskt vårdöverlämnade patienter som möjliga mottagare för sjukpenning då rättspsykiatrisk vård bedöms vara en påföljd. Juridiskt regleras detta i socialförsäkringsbalken där det anges att personer som undergår frihetsberövande påföljd inte kan erhålla sjukersättning med undantag för de som är omhändertagna för sjukdom. Försäkringskassans omtolkning följer inte socialförsäkringsbalken och riskerar att diskriminera rättspsykiatriska patienter, som

trots allt alla har dömts till vårdöverlämnad utifrån förekomst av allvarlig psykisk sjukdom. Styrelsen har fört dialog med SKRs Mikael Malm. Fredrik Åberg har haft diskussion med journalist vid Läkartidningen samt undersökt de juridiska grunderna för omtolkningen. Vår uppfattning är att regelverket inte tolkats korrekt vid Försäkringskassan, vilket förmedlats till Läkartidningen. Från lokala kliniker föreslås stöd till patienter att överklaga beslutet till förvaltningsrätten: SRPF skickade brev till Generaldirektören för Försäkringskassan och bad Försäkringskassan ompröva sitt beslut. Försäkringskassan svarade att de vidhåller sitt beslut. SRPF sände även skrivelsen till SLF med syfte att uppmärksamma SLF på frågan.

3. Förfrågan om deltagande vid SLF:s fullmäktigemöte, 5–6 november: SRPF avböjde.
4. Remiss från SLF om förslag om ändringen av mandatperiod: Fredrik Åberg och Erik Dahlman svarade.
5. Remiss från Socialstyrelsen avseende säkerhet vid rättspsykiatrisk vård: Fredrik Åberg, Fia Klötz Logan och Peter Andiné svarade.
6. Remiss från Socialdepartementet via SLF kring stärkt fortbildning och specialistutbildning: SRPF avstod.
7. Förfrågan från ordföranden i ST-läkarföreningen i psykiatri (STP) med önskemål om att en av deras styrelsemedlemmar blir medlem i SRPF:s styrelse: SRPF svarade att goda kontaktvägar är ett gemensamt mål och att STP kan ha kontakt med SRPF via vår ST-läkarrepresentant.
8. Förfrågan om erfarenhetsutbyte från Evin Rashidian, psykolog från Oslo kring att de där bygger ut rättspsykiatrisk vård: Hanna Edberg svarade.
9. Förfrågan från Linda Haglund, frilansjournalist, med önskemål om intervju kring personer med extremt självskadebeteende och trauma i rättsliga sammanhang: Hanna Edberg svarade.
10. Förfrågan från Rickard Jakbo, journalist vid Läkartidningen, med önskemål om intervju kring det ansträngda platsläget inom rättspsykiatrisk vård: Hedvig Krona intervjuades vilket resulterade i en artikel i Läkartidningen.
11. Förfrågan från Socialstyrelsen om dialogtillfälle kring myndighetsgemensam plan för bättre beroendevård och stärkt förebyggande arbete: SRPF avstod.
12. Remiss från SLS om betänkandet Fortsatt utveckling av en nationell läkemedelslista – en del i en ny nationell infrastruktur för datadelning: SRPF avstod.
13. Remiss från SLS om att Svenska Läkarföreningen för Habiliteringsmedicin, SLOHM, har ansökt om att bli medlemsförening i SLS: SRPF avstod.
14. Remiss från SLS om betänkandet Fler möjligheter till ökat välbefinnande: SRPF avstod.
15. Remiss från SLS om betänkandet Goda möjligheter till ökat välbefinnande: SRPF avstod.
16. Förfrågan om deltagande vid SLF:s representantskap 25-26 mars 2026: SRPF avstod.
17. Förfrågan från SLS valberedning om att inkomma med nomineringar på nya ledamöter inför fullmäktige den 12 maj 2026: SRPF avstod.
18. Förfrågan från journalist Maria Sundén vid Svenska Dagbladet om intervju kring adhd och användandet av centralstimulantia: Hedvig Krona medverkade vid intervju.
19. Förfrågan från Ingrid Claesson från redaktionsgrupp vid Socialstyrelsen om att medverka vid översättning av ICD-11. Frågan var komplex och specialistföreningarna inbjöds sent i processen med ringa möjlighet att avsätta rimlig tid: Peter Andiné svarade, arbetet samordnades med SPF och SFBUP. Hedvig Krona var kontaktperson.
20. Remiss från Justitiedepartementet avseende lagrådsremissen Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott: SRPF var inte formell remissinstans för denna lagrådsremiss, och inte heller för det föregående slutbetänkande Straffbarhetsålder, utan erhöll information om lagrådsremissen från SKR. SRPF diskuterade remissen och besvarade den med huvudbudskapet att en sänkt straffbarhetsålder inte rekommenderades.

21. Kallelse från SLF för ordföranderåd den 10 februari: Hedvig Krona deltog.
22. Inbjudan att nominera ledamot till SLF:s förhandlingsdelegation senast 13 mars: SRPF avvaktar ordföranderådet den 10 mars.

Övriga aktiviteter

1. Vid SPK 2025 medverkade flera föreningsmedlemmar. Katarina Howner medverkade i en paneldebatt om rättspsykiatrisk vård och höll ett föredrag om ett forskningsprojekt om personers kontakt med psykiatri före en gärning. Peter Andiné modererade en paneldebatt om tvångsvård och rättspsykiatri. Hedvig Krona höll ett föredrag om ensamagerande våldsverkare och Erik Nilzén höll en fallbeskrivning på samma ämne. Lenka Sivak och Jonas Forsman höll var sitt föredrag om rättspsykiatriska vårdtider respektive evidensbaserad riskskattning. Sara Bromander modererade två sessioner med rättspsykiatriska föredrag. Peter Andiné modererade en session med en expertpanel bestående av Fia Klötz Logan, Susanna Andersson och Harald Nilsson. Hedvig Krona höll ytterligare ett föredrag på temat centralstimulantia. Tove Mogren modererade en paneldebatt kring framtidens rättspsykiatri med Peter Andiné, Sara Bromander, Katarina Howner, Axel Haglund, Niklas Långström och Hedvig Krona. Katarina Howner höll ytterligare ett föredrag kring mytomani.
2. Hedvig krona skrev en artikel i Tidskriften Svensk Psykiatri om vård av farliga patienter.
3. Hanna Edberg skrev fyra artiklar i Tidskriften Svensk Psykiatri: en om den nya påföljden Säkerhetsförvaring, en artikel om dödligt våld och psykiska störningar, en artikel om dansk rättspsykiatri och en om att vara nattmänniska.
4. Flera medlemmar organiserade och deltog i Andra Nationell Rättspsykiatrisk Konferens i Lund i augusti 2025.
5. Erik Dahlman var ledamot i Etik- och Ansvarsrådet (EAR) i SLF.
6. Hanna Edberg var redaktionsmedlem för Tidskriften Svensk Psykiatri.
7. Cilla Pillay var SRPF:s representant i Metis styrgrupp.
8. Fia Klötz Logan medverkade den 23 okt 2025 vid en tvärvetenskaplig konferens om tvångsvård vid Uppsala universitet.
9. Peter Andiné skrev tre och Hedvig Krona en ordförandetext i Tidskriften Svensk Psykiatri.
10. Peter Andiné ingick i en arbetsgrupp med två representanter för SPF som träffade socialminister Jakob Forssmed kring frågan om personer med psykisk sjukdom som begår dödligt våld.
11. Peter Andiné skrev en debattartikel i Svenska Dagbladet tillsammans med två kollegor från psykiatri med fyra punkter kring frågan om hur vi kan förhindra att personer med psykisk sjukdom ska begå våldsbrott.
12. Peter Andiné var medicinskt sakkunnig i Socialstyrelsens arbete med regeringsuppdrag om förbättrad tvångsvård.
13. Peter Andiné var tillsammans med Katarina Howner redaktör för en ny lärobok i rättspsykiatri som planeras bli klar under 2026.

För styrelsen,

17 februari 2026 / Peter Andiné